

2022-05-17

Dnr 2022/01829

Saknr 3.2.2

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Livsmedelsverkets yttrande över remiss Fi2022/01195 från Finansdepartementet angående förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om ändring av direktiven 2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller mer konsumentmakt i den gröna omställningen genom bättre skydd mot otillbörliga affärsmetoder och bättre information

Sammanfattning

Livsmedelsverket instämmer generellt med förslaget syfte att förbättra konsumenträttigheterna och därigenom bidra till en cirkulär, ren och grön ekonomi i EU, och att ge konsumenterna möjlighet att fatta informerade inköpsbeslut och därigenom bidra till en mer hållbar konsumtion. Verket anser dock att förslaget kan utvecklas och klargöras i vissa avseenden. Verket ser det viktigt med koherens och enhetlighet mellan de olika delarna av EU-lagstiftningen och olika initiativ såsom de som presenterats inom ramen för Från jord till bord-strategin.

Livsmedelsverkets yttrande avser endast de delar av förslagen som berör Livsmedelsverkets ansvarsområde.

Generella synpunkter

Enligt kommissionen syftar förslaget till att förbättra konsumenträttigheterna och därigenom att bidra till en cirkulär, ren och grön ekonomi i EU, och att ge konsumenterna möjlighet att fatta informerade inköpsbeslut och därigenom bidra till en mer hållbar konsumtion. Ur miljö- och konsumentsynpunkt ställer sig Livsmedelsverket generellt positivt till förslaget då konsumenten ska säkerställas mer och bättre miljöinformation samt få förstärkt skydd mot vilseledande information och så kallad ”grön målning”. Samtidigt noterar verket att det är oklart i vilken omfattning de föreslagna ändringarna bidrar till de önskade effekterna. Information och ökad konsumentkunskap är bra, men ytterligare styrmedel behövs för att konsumtionen ska bli mer hållbar.

Enligt förslaget ska konsumenterna inte vilseledas avseende miljömässiga eller sociala aspekter kopplat till produkter inbegripet livsmedel. Enligt konsekvensanalysen kompletteras det aktuella förslaget vad gäller livsmedel av de olika initiativ som kommissionen planerar inom

2022-05-17

Dnr 2022/01829

Saknr 3.2.2

ramen för Från jord till bord-strategin, särskilt lagstiftningsinitiativet om en rättslig ram för ett hållbart livsmedelssystem som också planeras omfatta bestämmelser om märkning av hållbart producerade livsmedel. I Från jord till bord-strategin tar kommissionen hänsyn till både social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Livsmedelsverket anser att det är viktigt att olika delar av EU-lagstiftningen går i linje med varandra och inte skapar förvirring och missförstånd.

Verket ser att hantering av alla dimensioner av hållbarhet, både social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet i förhållande till arbetet inom ramen för Från jord till bord-strategin, behöver klargöras. Det är också viktigt att koherensen mellan de olika rättsakterna beaktas i arbetet med de olika initiativen.

Verket noterar också att den svenska översättningen av förslaget bör ses över för att undvika missförstånd, till exempel vad gäller användning av begreppet "hållbarhet".

Synpunkter på förslaget

I förslaget till ändringar i direktiv 2005/29/EG föreslås att en ny definition av "hållbarhetsmärkning" införs i artikel 2 r). Endast miljömässiga och sociala aspekter av hållbarhet beaktas i den föreslagna definitionen. Det är något oklart hur förslaget förhåller sig till kommissionens initiativ om ett ramverk för märkning av hållbart producerade livsmedel. Förslaget behöver analyseras närmare beaktande också andra relevanta initiativ och delar av EU-lagstiftningen. Eftersom kommissionen inte ännu har presenterat något förslag till ramverk för märkning av hållbart producerade livsmedel, kan Livsmedelsverket inte närmare ta ställning i detta skede.

I den föreslagna definitionen hänvisas till reklam. I livsmedelslagstiftningen, väsentligen förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, kan märkning också ha ett annat syfte än reklamsyfte. Samtidigt finns det olika definitioner av reklam, till exempel i artikel 2 a) i direktiv 2006/114/EG, och för att undvika missförstånd vore det positivt om begreppet "reklam" klargjordes i förslaget.

I bilaga I till direktiv 2005/29/EG föreslås ett antal punkter att läggas till som otillbörliga vilseledande affärsmetoder. Enligt den föreslagna punkten 2a ska uppvisande av hållbarhetsmärkning som inte grundas på ett certifieringssystem eller som inte fastställts av offentliga myndigheter, anses som en vilseledande affärsmetod. Kravet på uppvisande av en hållbarhetsmärkning som grundar sig på ett certifieringssystem förutsätter att det finns eller tas fram system som möjliggör certifiering av hållbarhetsmärkning och att det finns certifieringsorgan som kan utföra certifieringarna. Det är något oklart vilka av de befintliga standarderna som skulle kunna vara tillämpliga inom livsmedelsområdet inklusive material

2022-05-17

Dnr 2022/01829

Saknr 3.2.2

avsedda att komma i kontakt med livsmedel. En certifiering innebär kostnader för företagen och det är oklart vilka närmare konsekvenser de nu föreslagna bestämmelserna kan medföra, särskilt för små företag och för företag i tredje länder som vill exportera livsmedel till EU. För företag inom hela livsmedelskedjan som arbetar med innovationer och utveckling av nya tillverkningsmetoder eller nya innovativa livsmedel kan kravet på certifiering för hållbarhetsmärkning dessutom utgöra ett hinder i de fall certifieringssystemen inte är tillräckligt generellt utformade så att även innovationer täcks in.

Som ett alternativ till certifieringssystem föreslås hållbarhetsmärkning som fastställts av offentliga myndigheter. Att ta fram ett nationellt system för hållbarhetsmärkning inom livsmedelsområdet skulle innebära ett stort och resurskrävande arbete. En sådan lösning skulle däremot kunna innebära en lägre kostnad för företagen jämfört med kostnaderna för certifiering.

I nuläget är det också oklart vilka närmare krav avseende märkning av hållbart producerade livsmedel kommissionen kommer att föreslå i initiativet om ett ramverk för märkning av hållbart producerade livsmedel, och om dessa bestämmelser kan komma att ha kopplingar till den föreslagna punkten 2a.

Enligt förslaget till ny punkt 4a i bilaga I till direktiv 2005/29/EG ska en näringsidkare som vill göra ett allmänt miljöpåstående kunna styrka erkänd utmärkt miljöprestanda relevant för påståendet. I artikel 2 u) föreslås en definition av begreppet ”erkänd utmärkt miljöprestanda”. Inom livsmedelsområdet förekommer användning av allmänna miljöpåståenden. Det är något oklart hur de föreslagna bestämmelserna är avsedda att tillämpas på livsmedelsområdet, också beaktande initiativet om miljöpåståenden (Initiative on substantiating green claims). Tillämpning av begreppet ”erkänd utmärkt miljöprestanda” på livsmedelsområdet behöver klargöras för att företagen ska kunna uppfylla kravet och för att myndigheterna ska kunna kontrollera att kravet efterlevs.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. I den slutliga handläggningen medverkade avdelningschef Sofia Ardell och ämneskoordinator Martina Görnebrand. Föredragande var ämneskoordinator Satu Salmela.

Annica Sohlström

Satu Salmela